

Navelstaartjes

Navelstaartjes

Ruud Nagel

ISBN: 9789402188073

Cover: Ruud Nagel ©

DISCLAIMER

Dit boek kwam tot stand zonder hulp van derden. Het houdt in dat geen redacteur of corrector met zijn of haar tengels dit schrijfsel heeft beroerd. Helaas betekent het wél dat lezers nu en dan op onvolkomenheden kunnen stuiten.

In dit geval zeg ik: sorry.

Maar evenzogoed kun je daardoor met een stalen gezicht beweren dat dit bundeltje de charme van imperfectie in zich draagt.

In dat geval zeg ik: graag gedaan.

Ziezo, de toon is hiermee alvast gezet.

Veel leesplezier.

NAVELSTAREN

Waarom doen we dat toch zo weinig? Je zou kunnen zeggen dat het tot niets leidt, en daar is wel iets voor te zeggen. Er moet immers brood op de plank en een dak boven je hoofd. En zo zijn er nog een paar akkefietjes die belangrijk zijn in een mensenleven. Maar zelfs als aan al die basisvoorwaarden is voldaan, dan nóg maak je geen reclame voor jezelf wanneer je hardop zegt dat navelstaren je hobby is. Laat ik er haastig aan toevoegen dat er groot verschil bestaat tussen piekeren en navelstaren, maar dat terzijde.

Waarom we zo weinig staren naar ons eigen buikkuiltje en waarom werkelijk niemand dat vol trots als favoriete bezigheid op zijn of haar cv vermeldt, is op z'n minst vreemd. Het is namelijk erg goed voor je fantasie (mits aanwezig) en daarmee een puike training voor je hersencellen (mits aanwezig). Daarbij kost het geen rooie cent, kun je het overal en op ieder moment van de dag doen, hoef je er geen bijzondere kleding of attributen voor aan te schaffen, loop je er niemand mee in de weg, ontstaan er zelden ruzies of oorlogen door, vereist het amper lichaamsenergie en laat het geen footprint achter, waardoor het zinnebeeldige staren naar je geboortelitteken wellicht onze minst schadelijke activiteit op deze planeet is.

Navelstaren kan je juist erg veel opleveren, want je komt zodoende misschien wel tot inzichten waar je al ratracend - of naar je schermpje turend - nooit aan toe zou zijn gekomen.

Ten slotte is het ook nog eens gewoon léuk. Zeker als je gaat navelstaren over het navelstaren *an sich*, wat zorgt voor een geinig Droste-effect.

OPSNUIVEN

Diep gebukt gaand onder verkoudheid, greep ik iets na middernacht in het pikkedonker naar mijn nachtkastje. Daarop stond een flesje neusdruppels, althans dat dacht ik.

Ik wierp mijn hoofd achterover en spoot een royale dot in beide neusgaten. Terstond ontplofte mijn kop. Vanuit mijn neusholte ricocheerde een kokende lavabool door mijn arme voorhoofd waarbij tegelijkertijd een venijnige kwartsboor op mijn schedeldak hamerde. Half waanzinnig van de pijn, wist ik tóch het lichtknopje te vinden, met schele ogen het etiket te bekijken om te concluderen dat het geen neusdruppels waren, maar Dettol Sterilon, een ontsmettingsmiddel dat o.a. bestaat uit chloorhexidine, aceton en alcohol. Het ultieme Hiroshima van mijn gezichtsholten en slijmvliezen, dat zag ik voor me. En jawel hoor, daar ging ik, op de rand van het bed zittend, achterwaarts van mijn stokje. Toen ik kort daarop met spuugbelletjes rond de mondhoeken weer bijkwam, belde ik totaal ontredderd de dokterspost. De dienstdoende arts bracht me fractioneel tot bedaren en verordonneerde wat te doen: de neus direct spoelen met heel, heel, heel veel water. Dat bleek geen pretje. Vloeistof uit een bakje door je neus opsnuiven is al niet mijn kopje thee, maar als je het doet terwijl alles binnenin je hoofd al krankzinnig veel au doet, dan lijkt de guillotine een genotmiddel.

Na het voltooien van deze masochistische thuisopdracht, wachtte ik als een gewond dier, diep weggedoken onder mijn dekbed, op het doven van de helse binnenbrand. Dat zou helaas nog uren duren, die weken leken.

GRENSGEVAL

Zojuist keerde ik terug van een leuk, maar imaginair uitstapje naar Duitsland. Ik verbleef er in Freyung, diep in Beieren. Het stadje is klein, slechts 7000 inwoners, maar prachtig gelegen in het *Bayerische Wald*. Toen ik aldaar virtueel rondwandelde waren de omliggende heuvels dik besneeuwd; skiën en langlaufen deed men volop. Verder was het zo'n typisch Duits stadje met puntige kerktorens, keurig witgekalkte huisjes waaraan zomers geraniums bloeien. Wat ik daar deed? Mijn wortels zoeken.

Stamboomonderzoek, over de vrouwelijke lijn, bracht me naar Freyung. Mijn oma zag er het levenslicht en groeide op in dit oord, mijn overgrootouders eveneens en mogelijk ook mijn betovergrootouders. Voor die tijd blijft het gissen.

Wat betreft de geboorte van mijn oma gaan we terug naar het Freyung van 1889. Duitsland was pas achttien jaar jong. Auto's reden er nog niet. Telefonie stond nog in haar kinderschoenen. Men liep, vertelde mijn oma, in Lederhosen en bij dronkenschap of tijdens het dansen sloegen de mannen uitbundig op hun blote dijen en kuiten. Verder schreef Karl May in die tijd zijn beroemde boeken, regeerde de bedenker van de natie, Otto von Bismarck, als een ijzeren kanselier net zoals de Engelse koningin Victoria dat deed, maar dan over de halve aardbol.

In hetzelfde jaar dat mijn oma in het Zuid-Duitse Freyung het levenslicht zag, werd daar niet zo ver vandaan ook een jongetje geboren, ene Adolf. Zijn kribbe stond echter juist aan de overkant van de Inn, de grensrivier tussen Beieren en Oostenrijk. Maar later zou hij die oversteken, met rampzalige gevolgen. Soms zijn grenshekken zo gek nog niet.

BITCH

Ik stapte Scapino binnen, voor veters. Het meisje achter de servicebalie vroeg om wat voor schoenen het ging.

‘Wandelschoenen.’

‘Hoge of lage?’ informeerde ze routineus.

‘Hoge.’

‘Zes of acht gaatjes aan één kant?’

‘Zes, denk ik.’

‘Dan worden het veters van 120 of 150 centimeter,’ zei ze.

‘Doe maar van 120,’ besliste ik, ‘ik hou niet van die hele lange veters, want dan krijg je ook van die lange lussen.’

‘Wat voor kleur schoenen heeft u?’

‘Zwart met grijs. Maar ik wil vrolijke veters, rood of geel, zoiets.’

‘Deze?’ vroeg ze met een setje felgele in haar hand.

‘Ja die,’ zei ik opgewekt, want dat was ik op dat moment.

Toen zij mij op haar kassa aansloeg zei ik uit het niets: ‘Je lijkt op Anouk...’

‘Anouk? Hmm. dat heeft nog nooit iemand tegen me gezegd. Maar oké, ik zie het als een compliment.’

‘Zo is het ook bedoeld,’ zei ik. ‘Je hebt er echt iets van’

Dat was ook zo, tenminste als je erg snel keek, razendsnel. Deed je dat niet dan leek ze een nogal bloedarmoedig muurbloempje dat in haar vrije uurtjes oefende met een majorettestokje.

‘Maar ik ben wel veel liever dan Anouk, hoor,’ lachte ze met een scheef mondje.

‘Mooi,’ zei ik, ‘want Anouk is best wel een bitch.’

‘Nou, ik kan soms ook best bitchy zijn, hoor,’ klonk het stout.

Ik geloofde haar.

GEWONE MENSENTAAL

Onlangs kreeg ik een brief van Zilveren Kruis Achmea, mijn ziektekostenverzekeraar. In dat schrijven bood men aan het verplicht eigen risico in maandelijkse termijnen te innen opdat de lasten gespreid worden. De brief begon zo:

Beste meneer Nagel,

In 2019 bedraagt het eigen risico € 385,-. Voor veel mensen is het verplicht eigen risico best een hoog bedrag om in één keer te betalen. [...]

Het gaat mij om dat 'best' in de laatste zin. Daar is vast lang over nagedacht. Knappe koppen - taalkundigen, psychologen, communicatietypjes - hebben zich over het concept gebogen. Uiteindelijk kwamen ze tot de slotsom dat de boodschap in gewone mensentaal gebracht moest worden waarbij Zilveren Kruis uiteraard begripvol en inlevend diende over te komen. Geheel onbedoeld veroorzaakte de tekst echter chaos in mijn reptielenbrein. Want als het bedrag 'voor veel mensen *best* hoog is', dan is dat voor anderen dus ook weer *niét*. Zilveren Kruis zorgt daarmee voor tweespalt onder haar klanten. Aan de ene kant zijn er zeer velen die zo'n fors bedrag zonder met de ogen te knippen uitgeven, bijvoorbeeld aan een concertkaartje voor Adele of zo'n weirde Zuid-Koreaanse boyband. Aan de andere kant van het spectrum bevinden zich degenen die dat bedrag in termijnen moeten zien op te hoesten.

Nu heb ik nooit taalkunde, psychologie of communicatie gestudeerd, dus waar bemoei ik me eigenlijk mee? Maar voor zeurkousen zoals ik, is deze brief *best* badinerend, misschien zelfs *best* neerbuigend. Of *best* lullig.

WERELDEN

‘Mag ik u iets vragen,’ klinkt het in het hart van de mij vreemde stad. Ik kijk opzij en zie het prettige gezicht van een jonge, lichtblonde vrouw.

‘Als u maar niet naar de weg vraagt, want ik ben hier niet bekend,’ zeg ik in mijn achteruit.

‘Heeft u misschien een eurootje over, of zoiets?’ vraagt ze.

Ik bekijk haar nu anders, beter, en zie nu niet zozeer een prettig gezicht, maar vooral een prettig gezicht vol roodomrande zweertjes.

‘Het is echt geen smoes,’ verontschuldigd ik me, ‘maar ik heb nauwelijks contant geld op zak; ik pin altijd. Hooguit een paar losse muntjes. Sorry.’

‘Geeft niets,’ zegt ze, ‘maar ook een paar losse muntjes helpen. Dus...’

Ik knip mijn portemonnee open en hoewel ik best rijk ben, zie ik slechts drie losse kopermuntjes en een celbatterijtje. Als bewijs gun ik haar een inkijkje. Samen zweerderig voorovergebogen bestuderen we de leegte in mijn opengesperde portemonnee.

‘Geen probleem,’ zegt ze mat.

Ik zie een geforceerde glimlach waardoor haar zweertjes zich ver uitrekken. Dan draait ze zich om en verdwijnt tussen het winkelend publiek.

Vijf minuten later ontvang ik in dezelfde winkelstraat een elektronisch berichtje van mijn zoon die aan de andere kant van de wereld woont. Toch is zijn wereld een stuk dichterbij dan die van de bedelende jonge vrouw met de roodomrande zweertjes in haar gezicht.

DOORPAKKEN

De Windroos is een basisschooltje, bij mij om de hoek. Toen ik er eergisteren, 3 december, langsliep, werd de deur ineens opengesmeten en stormde een klas blijde, uitgelaten kids het schoolplein op. De meest vrolijke was een donker jochie verkleed als Sinterklaas. Hij droeg een veuls te grote tabberd en op zijn zwarte krullenbol balanceerde een groteske mijter.

Ik vond dat een grappig gezicht, zo'n negroïde joch dat de Sint uithing. Jazeker, zulks heeft met raskenmerken te maken, racisme in zijn zuiverste vorm dus. Excuses daarvoor. Ik vind trouwens ook zwarte bisschoppen en kardinalen geiniger ogen dan hun witte of roze collega's. Dat beeld kietelt, bezorgt mijn humorpapillen een *boost*. Eigenlijk vind ik sowieso de doorsnee negroïde mens iets grappiger dan de doorsnee witmens. Kan er echt niks aan doen, sorry. Een donker persoon met een pruik of raar hoofddekseel is meestal leuker dan een bleekneus met een pruik of raar hoofddekseel. Zo heb ik om Paul de Leeuw nog nooit van mijn leven ook maar één tel gelachen. Maar een zwart jochie dat als Sinterklaas verkleed over het schoolplein stuitert, en ik kan aan de zuurstof.

Dit geschreven hebbende, wanneer breekt die gekleurde Santa nou eindelijk eens door? En waarom maken zijn Lapse rendieren niet eens plaats voor een span Botswaanse kafferbuffels? En wie verbiedt nu eens en voor altijd die perverse witte Kerst? En wanneer wordt Sint Nicolaas' brave Amerigo ingeruild voor een bonte Appaloosa? Ik bedoel, laten we qua soorten en kleuren lekker doorpakken.

KERSTKITSCH

Mijn kerstboompje meet slechts 56 cm. Het opzetten vergt 3 minuten en 47 seconden. Het is namelijk zo'n piemelig kant en klaar kunstdingetje met lichtjes erin. Het enige wat me te doen staat is hem van zolder halen en de takjes rechtbuigen. Daarna breng ik snel nog wat extra glitters en balletjes aan en het feest kan beginnen. De laatste jaren neem ik me echter steeds vaker voor om zelfs dié luttele arbeid af te schaffen. Gewoon geen zin in de heisa.

Dat was ooit anders, want ik hou in principe heel erg van de feestelijke lichtjes, kitsch en kleuren. Ik snapte dan ook nooit dat mensen kozen voor witte verlichting en versiering. Wat is er vrolijker dan een trits gekleurde lampjes? Maar oké, inmiddels heb ook ik het moede hoofd gebogen voor een meer geaccepteerde esthetiek. Mijn ballenzooi is echter nog steeds bijzonder kleurrijk en figuratief. Favoriet zijn zowel het trompetje als het vogeltje. Beide zijn ook zo makkelijk aan te brengen. Het trompetje (hij moet wel ècht retteketten!) schuif je gevoelvol over een takje. Het vogeltje clip je eenvoudig vast.

Maar vanochtend, tijdens het vliegensvlug optuigen van mijn tedere boompje, brak het trompetje spontaan in tweeën. Materiaalmoetheid wellicht, want hij was nog van mijn ruim tien jaar geleden overleden, nog immer beweende moeder en op z'n minst een halve eeuw oud. Niet alleen het trompetje brak, maar ook ik. Mij wacht daarom een droeve en eenzame Kerst.

Liever geen bezoek aan huis.

HO-HO-HO

Nog nooit bezocht ik een heuse kerstmarkt. Ook was ik niet eerder in Doesburg. Ik sloeg dus twee vliegen in één klap door mijn begeleidster slaafs te volgen naar dit schone in kerstsfeer gehulde vestingstadje, mooi én strategisch gelegen tussen de Oude en de Gelderse IJssel waardoor er tijdens de Tachtigjarige Oorlog flink om is geruzied.

Al snel bleek dat we op deze intens waterkoude zaterdag in Doesburg niet de enigen waren. Van heinde en verre was men toegestroomd om het feeëriek centrum te aanschouwen. Dat leverde vanzelfsprekend stress op bij de overvolle parkings. Een drukte van belang dus, ofschoon zeer velen dat ‘gezellig’ plegen te noemen. Vervolgens zagen we baardige mannen die vrolijk ho-ho-ho riepen, in witbont uitgedoste winterkoninginnen, een gitaarspelende troubadour die tegen een pui geleund John Lennons *Imagine* vertolkte, een levende kerststal met een kameel (maar zónder baby Jezus, dit wellicht vanwege de Kinderarbeidswet), een aantal glühweinstalletjes en op bijna elke straathoek stond een stel blauwgekielde en vooral boertige midwinterhoornblazers die onze buizen van Eustachius ongevraagd naar de kloten hielpen.

Door deze verpletterende kersttsunami viel voor ons aan het *echte* Doesburg helaas weinig te ontdekken. Hunkerend naar authenticiteit, keerden we de drukte uiteindelijk de rug toe. We slenterden door doodstille achterafstraatjes en belandden ten slotte in het mosterdmuseum. Hier waren wij de enigen zodat we van de mosterdmaker een private voorstelling kregen omtrent de bereidingswijze van de goudgele smurrie. Bijzonder leerzaam. En dat gold evenzeer voor het fenomeen kerstmarkt, want daar zien ze me nooit weer.

GENAAID

Bijzonder bevallig was ze. Licht getint, misschien een tikkie Indisch dan wel Javaans-Surinaams. Ruim 15 jaar ken(de) ik haar als 'mijn' doktersassistente. Immer vrolijk, voorkomend en echt uitstekend in haar werk. Ze verzorgde mijn afspraken stipt, belde me geruststellend op na een of ander laboratoriumonderzoek, reinigde mijn wonden en ziel, verwijderde hechtingen en peuterde eens discreet een teek uit mijn lies. Soort van intiem, waren we.

Maar vanochtend viel het kromzwaard. Waar zich altijd de aantrekkelijke, mooi opgemaakte en in strakke ZARA of H&M truitjes gehulde doktersassistente bevond, zat nu een vrouw gekleed in een zwarte, kamerbrede habaya (hier jeuken mijn vingers om 'soepjurk' te typen) met daarboven een eveneens zwarte, strak aangetrokken hijab die haar ooit zo innemende gezicht bleek en streng maakte. De moslima richtte zich tot mij en bracht geluiden voort. Ze klonk vriendelijk. En bekend. Sodeju, het was mijn geliefde doktersassistente!

Mijn hoofd tolde. Wat is in haar gevaren? Hoe, waardoor, waarom deze nieuwe strengheid in de leer? Is dit vrije wil of de wens van een ander? Is dit een keihard statement of is ze gevoelig voor Neêrlands snel veranderende samenleving? Is haar nieuwe striktheid het gevolg van de druk die op haar religie wordt uitgeoefend, òf van de druk die haar religie op onze samenleving uitoefent waardoor ze nu iets zekerder van haar zaak is met een *total coming out* tot gevolg?

Hoe nu verder? Is ze bereid om, wanneer nodig, opnieuw een teek uit mijn liesstreek te pulken terwijl zij mij niet toestaat ook maar één blik op haar hoofdharen te werpen, laat staan op haar lichaamsvormen?

Als ik weer naar huis fiets voel ik me flink genaaid door de profeet. Maar de arme vrouw is het.